

розвитку агросфери / О.В. Шубравська // Економіка АПК. – 2005. – № 12. – С. 15–20.

*Романова Р., Курган В. Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка
Науковий керівник: к.е.н., доцент Зайка С.О.*

ДО ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНА В УКРАЇНІ

Забезпечуючи стабільне постачання населення країни хлібом та хлібобулочними виробами, а також сировиною для промислової переробки та кормами для галузі тваринництва, у реаліях сучасності зерновиробництво є одним з найефективніших стратегічних напрямків національної економіки. Саме зерно і продукти його переробки є потужною основою не тільки продовольчої, а й національної безпеки країни. Сприятливі природно-кліматичні умови, значний ресурсний потенціал, зручне географічне розташування, розвинена система логістики та інфраструктури, і, найголовніше, високопродуктивні родючі ґрунти України в комплексі створюють передумови і є запорукою для отримання стабільних врожаїв високоякісного, головним чином, продовольчого зерна. При цьому висока урожайність зерна у повному обсязі задовольняє внутрішні потреби населення, забезпечує продовольчу безпеку та формує високий експортний потенціал держави. Подальший успішний розвиток сектору зернового виробництва потребує досконалої економічної оцінки, перегляду техніко-технологічних, організаційно-економічних та ринкових умов функціонування усєї галузі. Цей факт і спонукає науковців на численні дослідження проблеми забезпечення ефективного вирощування зернових. З огляду на зазначене є і залишатиметься актуальним питання підвищення ефективності виробництва зерна.

Виробництво зерна посідає чільне місце серед інших напрямів галузі рослинництва, адже воно є безперечною умовою існування людства, а також визначає соціально-економічне становище країни на світовій арені [1]. Основу продовольчої

безпеки країни становить саме зернове господарство. Воно є стратегічною та однією з найбільш ефективних галузей національної економіки. Сприятливий клімат, високоякісні характеристики складу ґрунту, помірна кількість опадів – усі ці фактори сприяють вирощуванню зернових культур, при цьому отримуючи якісне продовольче та фуражне зерно у таких обсягах, які здатні забезпечити внутрішні потреби та сформувані високі експортні можливості.

Ефективність виробництва як економічна категорія відображає дію об'єктивних економічних законів, яка виявляється в результативності виробництва [2]. Саме ефективність відображає залежність кінцевого результату від використання відповідних засобів виробництва та кількості затраченої живої праці. Основним показником оцінки економічної ефективності у сільськогосподарському виробництві є зростання виробництва продукції при найменших витратах живої та уречевленої праці, а також раціональному використанні усіх наявних ресурсів (трудових, матеріальних, фінансових, земельних). Кінцевим очікуваним результатом тут є обсяг валової продукції без спожитих засобів виробництва (амортизаційних відрахувань, вартості насіння тощо).

Рівень розвитку виробництва зернового господарства визначається, насамперед, динамікою таких показників, як склад та структура посівних площ, обсяги валових зборів та рівень урожайності.

В сільськогосподарських підприємствах України останнім часом спостерігається тенденція до поступового зростання валового збору та урожайності при майже незмінних посівних площах відведених у сільськогосподарських підприємствах під дану культуру. Так, у 2016 році валовий збір становив 66,088 млн. т, що на 29,56 % більше ніж у 1990 році та на 17,01 % більше за рівень середнього показника 2010-2016 років, урожайність, у свою чергу, збільшилась відповідно на 31,34 % та 21,36 %. В цілому за результатами проведених розрахунків щорічний приріст урожайності становить близько двох центнерів з гектара, а стабільне нарощування обсягів виробництва продукції, головним чином, відбувається за рахунок підвищення саме рівня урожайності.

Аналізуючи динаміку показників економічної ефективності виробництва зернових культур відмітимо зростання рівня рентабельності у 2016 році порівняно з 2008 роком на 21,4 в.п. та порівняно з середнім показником на 17,0 в.п. Такі результати обумовлені більш високою динамікою зростання цін реалізації у порівнянні із собівартістю. При цьому за досліджуваний період прибуток зріс більш ніж у 5 разів і становив у 2016 році 13874,1 млн. грн.

Підвищення економічної ефективності сільського господарства загалом передбачає збільшення виробництва і покращення якості сільськогосподарської продукції за умови одночасного зменшення затрат праці і матеріальних засобів на одиницю продукції. Ця проблема нерозривно пов'язана з подальшою всебічною інтенсифікацією сільськогосподарського виробництва, в процесі якої вона і знаходить своє вирішення [5].

Підвищення економічної ефективності виробництва зернових культур – це, з одного боку, максимальне збільшення виробництва продукції, а з іншого – систематична боротьба за економію. Чим більше вироблятиметься продукції і менше витратиметься ресурсів на її одержання, тим ефективніше буде виробництво і більше сума прибутку в господарстві [6].

Отже, підводячи підсумок зазначимо, що основними напрямками забезпечення економічної ефективності виробництва зерна в сільськогосподарських підприємствах мають бути: невідкладне системне вирішення проблеми удосконалення землекористування з метою зниження рівня розораності та забезпечення раціоналізації використання землі; встановлення та суворе дотримання науково обґрунтованих сівозмін; використання інноваційних агротехнологій; застосування найсучасніших більш продуктивних зразків техніки; застосування податкового стимулювання аграріїв; широке використання агрострахування тощо.

Список використаних джерел

1. Материнська О. А. Економічна ефективність виробництва зернових культур в сільськогосподарських підприємствах. *Ефективна економіка*. 2013. № 11. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2521> (дата звернення 11.01.2018 р.).

2. Мацибора В. І. Економіка сільського господарства : підручник. Київ : Вища школа, 1994. 415 с.
3. Сайт державної служби статистики України. URL : http://ukrstat.org/operativ/menu/menu_r/cg.htm (дата звернення: 11.01.2018 р.).
4. Основні економічні показники виробництва продукції сільського господарства в сільськогосподарських підприємствах за 2015 рік : статистичний бюлетень ; відп. за вип. О. М. Прокопенко. Київ, 2016. 48 с.
5. Жарун О. В. Ефективність виробництва зернових культур у сільськогосподарських підприємствах Уманського району. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. 2012. Вип. 81 (2). С. 51-55.
6. Мельник І. О. Основні шляхи підвищення економічної ефективності зерновиробництва підприємствами Миколаївської області. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту: Економічні науки*. 2011. Вип. II (42). Ч. 2. Т. 1. С. 411-416.
7. Грідін О. В. Значення зернопродуктового підкомплексу в дотриманні продовольчої безпеки України. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства: Економічні науки*. Харків : ХНТУСГ. 2015. Вип. 161. С. 136-144.
8. Шпикуляк О. Г., Воскобойнік Ю. Г., Саблук Р. П., Овсянніков О. В. Формування і розвиток ринку зерна в Україні. Київ : ННЦ ІАЕ, 2008. 190 с.
9. Грідін О. В. Зернопродуктовий підкомплекс України : сучасний стан, актуальні проблеми та перспективи розвитку. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2017. № 1. С. 21-27.

Рожко О.

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ

Науковий керівник: д.е.н., професор Сагайдак М.П.,

**УДОСКОНАЛЕННЯ БІЗНЕС-МОДЕЛІ ПАТ
«МИРОНІВСЬКИЙ ХЛІБОПРОДУКТ»**